

DE EUROPESE
UNIE IN HET
KORT

Hulp voor
slachtoffers
van rampen en
conflicten, en
bescherming
van mensen in
risicogebieden

Humanitaire hulp en civiele bescherming

„Europese humanitaire hulp maakt het verschil voor vele duizenden mensen die weten dat Europa staat voor universele waarden die zo onmisbaar zijn om de wereld een beetje mooier te maken.”

Kristalina Georgieva, Eurocommissaris voor Internationale Samenwerking, Humanitaire Hulp en Crisisbeheersing

DE EUROPESE UNIE IN HET KORT

Deze publicatie maakt deel uit van een reeks brochures waarin wordt uitgelegd wat de EU doet op verschillende beleidsterreinen, waarom de EU daar een rol speelt, en wat de resultaten zijn.

U kunt deze publicaties, voor zover beschikbaar, online vinden en downloaden:

http://europa.eu/pol/index_nl.htm

Hoe de EU werkt
Europa 2020: Europa's groeistrategie
De grondleggers van de EU

Begroting
Belastingen
Buitenlands en veiligheidsbeleid
Concurrentie
Consumenten
Cultuur en audiovisuele media
De Economische en Monetaire Unie en de euro
Digitale agenda
Douane
Energie
Fraudebestrijding
Grenzen en veiligheid
Handel

Humanitaire hulp en civiele bescherming ✘

Interne markt
Justitie, burgerschap en grondrechten
Klimaatbescherming
Landbouw
Migratie en asiel
Milieu
Ondernemingen
Onderwijs, opleiding, jeugd en sport
Onderzoek en innovatie
Ontwikkeling en samenwerking
Regionaal beleid
Uitbreiding
Vervoer
Visserij en maritieme zaken
Voedselveiligheid
Volksgezondheid
Werkgelegenheid en sociale zaken

INHOUD

EU-beleid voor humanitaire hulp en civiele bescherming — Levens redden en leed voorkomen . . .	3
De EU-aanpak — Inspelen op de behoefte	7
EU-acties — Beloften nakomen . . .	10
Hoe verder — Aan de behoefte voldoen	15
Meer hierover	16

De Europese Unie in het kort: Humanitaire hulp en civiele bescherming

Europese Commissie
Directoraat-generaal Communicatie
Publicaties
1049 Brussel
BELGIË

Geactualiseerd in februari 2014

Omslagfoto: © Jupiter Images

16 blz. — 21 × 29,7 cm
ISBN 978-92-79-36440-2
doi:10.2775/32061

Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2014

© Europese Unie, 2014
Reproductie toegestaan. Voor gebruik of reproductie van de foto's heeft u de toestemming van de rechthebbenden nodig.

EU-beleid voor humanitaire hulp en civiele bescherming

Levens redden en leed voorkomen

Iedere week zien we beelden van conflicten en rampen op televisie en in de kranten. De EU helpt mensen in nood zo snel mogelijk. Via het DG Humanitaire Hulp en Civiele Bescherming (ECHO) verstrekt de EU hulp aan slachtoffers van rampen en conflicten wereldwijd, en probeert zij humanitaire crises te voorkomen. Zij onderneemt actie om mensenlevens te redden, leed te voorkomen en te verzachten, en om de waardigheid van de getroffenen te beschermen, volgens de fundamentele waarden van de EU, te weten solidariteit, respect voor menselijke waardigheid, gelijkheid en tolerantie.

De EU is aanwezig in crisisgebieden in de hele wereld, o.a. in Syrië, Afghanistan, de Palestijnse Gebieden, de Sahel en in vele andere delen van Afrika, Centraal- en Zuid-Amerika en Zuidoost-Azië. Zij voert ook hulpoperaties uit in gebieden met langdurige crises en instabiliteit na een conflict. Hulp aan de meest kwetsbare volkeren is een morele plicht voor de internationale gemeenschap, en de Europese Commissie zet zich al decennialang in voor hulp aan slachtoffers van crises. ECHO verstrekt noodhulp direct aan de getroffenen, ongeacht hun nationaliteit, religie, geslacht of etnische afkomst.

De activiteiten van de Europese Commissie gaan verder dan het lenigen van directe nood na rampen. Zij dekken de hele rampcyclus: preventie, paraatheid, reactie en herstel.

Daarvoor moet rampenbestrijding worden gecombineerd met een reeks activiteiten om:

- het risico op rampen terug te dringen, bijvoorbeeld door maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan;
- beter voorbereid te zijn op rampen, bijvoorbeeld door alarmeringssystemen e.d. te ontwikkelen;
- te zorgen voor een soepele overgang wanneer de noodhulp ten einde loopt door exitstrategieën uit te werken;
- de algemene weerbaarheid van volkeren te versterken, bijvoorbeeld door de noodhulp te koppelen aan herstel en ontwikkeling op langere termijn.

Het EU-mechanisme voor civiele bescherming is opgezet om rampen te voorkomen, om landen te helpen zich voor te bereiden op noodsituaties en om de hulp aan getroffen landen te bundelen. De humanitaire hulp van de EU is gericht op niet-EU-landen, maar het mechanisme voor civiele bescherming kan worden ingezet bij noodsituaties binnen en buiten de EU. Het is een hulpmiddel om de EU-samenwerking op het vlak van civiele bescherming te verbeteren. Het ondersteunt de EU-landen bij hun pogingen om effectieve hulpmiddelen te bieden voor het voorkomen van, voorbereiden op en reageren op natuur- en door de mens veroorzaakte rampen.

Samen het verschil maken

De EU is een van de grootste hulpdonoren ter wereld. Haar bijdrage heeft een enorme invloed in crisisgebieden. Alleen al in 2012 heeft de EU hulp verleend aan 122 miljoen mensen in meer dan 90 niet-EU-landen.

De EU verleent al sinds 1996 humanitaire hulp aan India.

De uitgaven aan dergelijke hulp bedragen minder dan 1 % van de jaarbegroting van de EU. Toch speelt de 1 miljard € die de EU hiervoor jaarlijks uittrekt, een zeer grote rol bij het tegemoetkomen aan de behoeften bij crisissituaties. Van de stabilisering van Haïti na de aardbeving van 2010 tot de bescherming van burgers na het conflict in Libië in 2011, van voedselhulp aan miljoenen in de Sahel in 2012 tot voortdurende pogingen om de honderdduizenden Syrische vluchtelingen te helpen, de EU-hulp heeft voor al deze mensen een groot verschil gemaakt.

Omdat de dreigende crises steeds veranderen, moeten de bestaande structuren voortdurend aangepast worden zodat we nieuwe uitdagingen aankunnen.

Om de crisishulp efficiënter te maken, heeft de EU haar humanitaire hulp en civiele bescherming in 2010 onder één dak gebracht. In datzelfde jaar werd Kristalina Georgieva benoemd tot de eerste Eurocommissaris voor Internationale Samenwerking, Humanitaire Hulp en Crisisbeheersing. Dat biedt een gestroomlijnd kader waarmee de EU haar hulp kan coördineren en haar middelen zo efficiënt mogelijk kan inzetten.

Verenigd in solidariteit

Uit een onderzoek in 2012 is gebleken dat 90 % van de EU-burgers het eens is met de EU-uitgaven voor humanitaire hulp. Ondanks de economische crisis stijgt dit percentage nog, wat erop duidt dat de bevolking achter deze EU-maatregelen staat. Ruim 80 % is het ermee eens dat gezamenlijke EU-maatregelen op het vlak van civiele bescherming bij rampen effectiever is dan maatregelen door alle landen apart.

De EU en de EU-landen zijn samen verantwoordelijk voor de humanitaire hulp. De hulp wordt verleend in samenwerking met internationale en lokale groepen. Op het gebied van civiele bescherming is de Unie verantwoordelijk voor het ondersteunen, coördineren en aanvullen van de activiteiten van de EU-landen. Haar coördinerende rol heeft ervoor gezorgd dat de EU nu een beter overzicht heeft en de middelen en knowhow efficiënter kan inzetten. Daardoor heeft de hulp meer effect en voldoen alle crisismaatregelen aan hoge kwaliteitseisen. Daardoor kan de EU efficiënt reageren op rampen van ongeziene omvang, zoals de overstromingen in Pakistan in 2010.

Om beter in te spelen op de langetermijneffecten van rampen, moeten humanitaire hulp en noodhulp hand in hand gaan met activiteiten op andere terreinen, zoals ontwikkelingssamenwerking en milieubescherming. Daarom is coördinatie op Europees niveau nodig.

Dit Burundese gezin was ontheemd. Dankzij hulp van de EU konden zij naar huis terugkeren.

Waarom moeten we kwetsbare mensen weerbaarder maken?

Elk jaar worden miljoenen mensen getroffen door droogten, overstromingen, aardverschuivingen, cyclonen, aardbevingen, tsunami's, bosbranden en andere rampen. Naar schatting valt 97 % van de dodelijke slachtoffers van dergelijke rampen in ontwikkelingslanden. In die landen verliezen ook veel mensen hun bron van inkomsten na een ramp. Sinds 2010 zijn alleen al 31 miljoen mensen getroffen in de recente en aanhoudende crises in de Hoorn van Afrika en in de Sahel. Daarom is er behoefte aan een consequent beleid om de weerbaarheid van kwetsbare mensen in ontwikkelingslanden te vergroten zodat zij beter bestand zijn tegen rampen.

Welke steun biedt de EU?

Weerbaarheid vergroten is een samenspel tussen humanitaire hulp en ontwikkelingshulp. Daarom heeft de Europese Commissie in 2012 een nieuw beleid voorgesteld om de ontwikkelings- en humanitaire hulp van de EU aan te passen om slachtoffers van rampen weerbaarder te maken.

Dit voorstel omvat 10 stappen, waaronder steun voor het ontwikkelen van nationale

weerbaarheidsstrategieën, rampenbestrijdingsplannen en efficiënte alarmeringssystemen in landen die vaker door rampen getroffen worden. Ook moet worden gewerkt aan innovatieve risicobeheersingsmethoden, in samenwerking met de verzekeringssector.

Het beleid bouwt voort op de veelbelovende resultaten van de weerbaarheidsinitiatieven van de Commissie in de Sahel en de Hoorn van Afrika, die onderdeel waren van haar hulp bij de droogten in deze regio's. Deze initiatieven (AGIR-Sahel en Share) hebben tot doel de vicieuze cirkel van droogte, honger en armoede te doorbreken door te zoeken naar synergie en betere coördinatie van humanitaire en ontwikkelingshulp. De Commissie verwacht in 2012 en 2013 zo'n 270 miljoen € uit te geven aan het initiatief Share in de Hoorn van Afrika. Voor het initiatief AGIR-Sahel is het ambitieuze doel gesteld om in de komende drie jaar 750 miljoen € te mobiliseren.

De aandacht van de Europese Commissie voor weerbaarheid zal meer levens redden, kostenefficiënter zijn en bijdragen aan het terugdringen van de armoede, waardoor hulp en het stimuleren van duurzame ontwikkeling ook meer effect zullen hebben.

In Vanuatu helpen kinderen bij het bouwen van een model van de grootste bedreiging in hun leven: de vulkaan op Mount Gharat.

Een gemeenschappelijke aanpak van toenemende dreigingen

Humanitaire rampen lijken omvangrijker te worden en steeds vaker voor te komen. Het aantal natuurrampen alleen al is toegenomen van 78 in 1975 tot bijna 400 in 2010. Dat komt voornamelijk door klimaatverandering en bevolkingsgroei, die de natuurlijke hulpbronnen onder druk zetten, en door verstedelijking, industriële activiteiten en aantasting van het milieu. Een ander probleem is het toenemend aantal fragiele staten waar het risico op instabiliteit, binnenlandse conflicten en terrorisme groot is.

De EU wil efficiënter inspelen op risicosituaties. Dat is nodig omdat de ontwikkeling in landen die door crises getroffen worden, niet altijd op hetzelfde niveau staat en omdat de EU door de financiële crisis minder geld te besteden heeft.

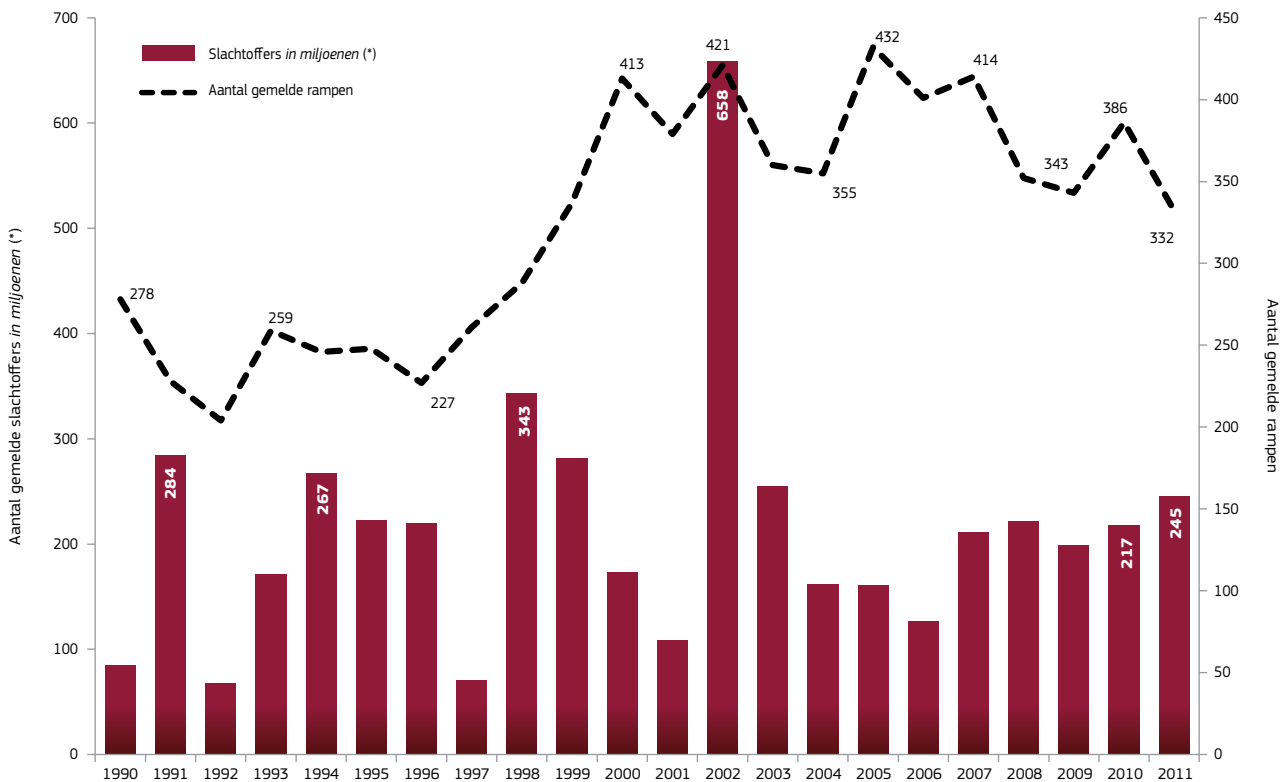
Sinds 1992 heeft de EU laten zien dat zij nieuwe humanitaire uitdagingen aandurft. Haar interventie in het door oorlog verscheurde Joegoslavië in 1992 was de grootste humanitaire hulpactie ooit door een internationale organisatie in één land. De hulpactie na de tsunami rond de Indische Oceaan van 2004 was de grootste sinds de oprichting van het EU-mechanisme voor civiele bescherming in 2001. 2010 bleek het ergste jaar van de afgelopen decennia qua aantal natuurrampen; daarom moest de EU een beroep doen op haar noodreserves. Deze trend hield aan in 2011 en 2012. De capaciteit van de EU om humanitaire hulp te verlenen, is door de jaren voortdurend opgevoerd om aan de behoefte te kunnen voldoen, en dit zal in de komende jaren het geval blijven.

Hulp bij klimaatgerelateerde rampen: het geval van Vanuatu

In de Vanuatu-archipel in de Stille Oceaan, een van de minst ontwikkelde landen ter wereld, is door klimaatverandering het risico op natuurrampen zoals cyclonen en overstromingen groter geworden.

De EU helpt lokale gemeenschappen de gevolgen van dergelijke rampen op te vangen en om beter voorbereid te zijn, bijvoorbeeld door te bekijken wat de dreiging precies is, hen voor te bereiden op noodgevallen en schuilplaatsen tegen cyclonen te bouwen. Tussen 2007 en 2012 heeft de EU in Vanuatu 4,3 miljoen € besteed aan de voorbereiding op rampen en 2,3 miljoen € aan gemeenschappen die getroffen zijn door natuurrampen in de westelijke Stille Zuidzee.

TRENDS IN HET AANTAL RAMPEN EN SLACHTOFFERS

(*) Slachtoffers: som van dodelijke slachtoffers en overige getroffen.

De EU-aanpak

Inspelen op de behoefte

De EU heeft effectieve mechanismen om dat deel van het geld van de Europese belastingbetaler dat voor humanitaire hulp bestemd is, te koppelen aan de mensen die de hulp het meest nodig hebben. Om ervoor te zorgen dat de hulp op het juiste moment op de juiste plaats wordt verleend, maakt de EU altijd een inventarisatie van de behoeften voordat zij besluit hulp te verlenen.

Zij heeft een aantal hulpmiddelen daarbij. Om de aard van humanitaire behoeften na te gaan, zijn criteria vastgesteld om te bepalen wat crisissituaties precies zijn en hoeveel hulp er nodig is op grond van de omvang van de ramp en de situatie in de getroffen landen en regio's.

De EU besteedt speciale aandacht aan crises die buiten de aandacht van de internationale media en donoren dreigen te vallen terwijl de nood in die gebieden hoog blijft. Er worden speciale inventarisaties gemaakt van de dergelijke „vergeten crises” en de hulp die daar nodig is.

Helpen waar en wanneer dat nodig is

Humanitaire hulp en civiele bescherming worden bijna per definitie uitgevoerd onder extreme omstandigheden: de hulp moet de slachtoffers snel bereiken en afgestemd zijn op hun behoeften, terwijl de getroffen gebieden vaak moeilijk te bereiken zijn door logistieke problemen en onveilige situaties.

De EU heeft een aantal evaluatie- en coördinatie-mechanismen opgezet om deze complexe taak tot een goed einde te brengen. Ze beschikt over een wereldwijd netwerk van gespecialiseerde humanitaire bureaus. In crisissituaties geven zij technische bijstand aan EU-operaties, evalueren zij de interventies en helpen zij ter plaatse bij de coördinatie van de geboden hulp. Ook leveren zij een bijdrage aan interventiestrategieën en het beleid. In 2012 waren er 145 humanitair deskundigen en 293 lokale medewerkers in dienst van 44 plaatselijke bureaus van ECHO overal ter wereld.

De EU verleent geen directe hulp ter plaatse, maar geeft geld aan zo'n 200 partnerorganisaties, waaronder de VN-agentschappen, ngo's, agentschappen van de EU-landen en organisaties zoals het Rode Kruis en de Rode Halve Maan. Deze partners krijgen financiering op basis van hun voorstellen voor het lenigen van de nood

van slachtoffers. De EU zorgt ervoor dat de inspanningen die zij financiert, gecoördineerd worden met die van de EU-landen en andere humanitaire organisaties.

Omdat de behoefte aan humanitaire hulp sneller groeit dan de beschikbare middelen, is er een vrijwilligers-initiatief voor humanitaire hulp opgezet om de bestaande hulpstelsels aan te vullen en te ondersteunen.

Gemeenschappelijke fundamentele waarden

De partners van de EU die humanitaire hulp verlenen, moeten achter de fundamentele humanitaire beginselen van de EU-hulp staan:

- **Menselijkheid:** leed moet worden verzacht waar het ook aangetroffen wordt, vooral bij de kwetsbaarste mensen.
- **Neutraliteit:** de hulp mag niet een bepaald deel van de bevolking bevorrechten.
- **Onpartijdigheid:** de hulp mag alleen verleend worden op grond van de behoefte, zonder discriminatie.
- **Onafhankelijkheid:** het enige doel van humanitaire hulp is het verzachten van menselijk leed, het mag geen politiek, economisch of militair doel hebben.

Ter plekke

Om de eerste nood van slachtoffers van een ramp te lenigen en hun broodwinning te beschermen, kan de door de EU gefinancierde hulp divers van aard zijn.

Voedselhulp is het verstrekken van noodrantsoenen voor de slachtoffers, geld en bonnen, voedings-supplementen voor acuut ondervoede kinderen, en zaden en meststoffen voor boeren in het nauw.

Medische hulp bestaat bijvoorbeeld uit vaccinatie-campagnes om epidemieën te voorkomen, de behandeling van letsels en het opzetten van gezondheids-posten. Deze hulp kan verder bestaan uit het verstrekken van geneesmiddelen en ziekenhuismaterialen, opleidingen voor personeel en basale gezondheidszorg, in het bijzonder voor kwetsbare groepen zoals kinderen en zwangere vrouwen.

Drinkwater en sanitaire voorzieningen zijn een prioriteit in rampgebieden omdat zij helpen de verspreiding van besmettelijke ziekten tegen te gaan. De hulp bestaat o.a. uit het aanboren van bronnen, het maken van

putten en latrines, waterleiding, rioolwaterverwerking en voorlichting over hygiëne.

Mensen die geen onderdak meer hebben, ontvangen een tent, plastic zeilen of andere vormen van onderdak. Ook het herstel van de infrastructuur, psychologische hulp, onderwijs en het ruimen van landmijnen kunnen deel uitmaken van een hulpoperatie.

Vaak wordt slachtoffers ook geleerd met rampen om te gaan en de gevolgen van eventuele toekomstige rampen zo beperkt mogelijk te houden.

Betere voorbereiding op rampen wereldwijd: het Dipecho-programma

Het is onmogelijk concrete rampen te voorspellen en te voorkomen, maar een goede voorbereiding kan de schade meestal wel beperken. Dat is het doel van het Dipecho-programma.

Dit programma is gericht op opleiding, capaciteitsopbouw, voorlichting, lokale alarmsystemen en noodplannen. Zo zijn er veel voorbereidingen die particulieren zelf kunnen treffen. In de meeste gevallen nemen particulieren actief deel aan de activiteiten van Dipecho.

De projecten worden uitgevoerd door Europese hulporganisaties en VN-agentschappen in samenwerking met lokale ngo's en de autoriteiten. Dipecho richt zich op acht risicogebieden: de Cariben, Midden-Amerika, Zuid-Amerika, Centraal-Azië, Zuid-Azië, Zuidoost-Azië, Zuidoost-Afrika en het zuidwestelijk deel van de Indische Oceaan en de Stille Zuidzee.

TOEKENNING VAN HUMANITAIRE HULP DOOR DE EU IN 2012 (IN MILJOEN EUR)

REGIO/LAND	BEDRAG	%
Afrika	681	51
Sudan en Tsjaad	207	
Centraal-Afrika	92	
Hoorn van Afrika	162	
Zuidelijk Afrika en Indische Oceaan	32	
West-Afrika	188	
Midden-Oosten, Middellandse Zeegebied	265	20
Midden-Oosten	255	
Middellandse Zeegebied	10	
Azië, Stille Zuidzee	198	15
Centraal- en Zuidwest-Azië	110	
Centraal Zuid-Azië	32	
Zuidoost-Azië en Stille Zuidzee	56	
Latijns-Amerika, Caribisch gebied	68	5
Latijns-Amerika	30	
Caribisch gebied	38	
Wereldwijde rampen	19	1
Civiele bescherming	27	2
Binnen de EU	21	
Buiten de EU	6	
Wereldwijde hulp en steun	86	6
TOTAAL	1 344	100

Samen tegen crises binnen en buiten de EU

Het **EU-mechanisme voor civiele bescherming** beslaat de hele rampcyclus van preventie en paraatheid tot hulpverlening. Het omvat momenteel 32 landen, namelijk alle EU-landen plus IJsland, Liechtenstein, Noorwegen en Macedonië.

Ieder land binnen of buiten de EU dat de gevolgen van een ramp niet aankan, kan een beroep doen op het EU-mechanisme voor civiele bescherming. Onder rampen wordt verstaan: overstromingen, bosbranden, aardbevingen, stormen, tsunami's, terrorisme, technische of nucleaire ongelukken, milieurampen zoals vervuiling op zee enz.

Als een getroffen land om hulp vraagt, informeert het Coördinatiecentrum voor respons in noodsituaties (ERCC) alle deelnemende landen over de benodigde hulp. Vervolgens kunnen de deelnemende landen de inzet van deskundigen en hulp in natura aanbieden. Dat zijn opsporings- en reddingsbrigades, mobiele medische posten, waterpompen, waterzuiveringsinstallaties e.d. Het ERCC helpt de Europese hulp te coördineren door vraag en aanbod bijeen te brengen, door het vervoer te organiseren en vaak ook te financieren, en door teams te sturen om de situatie ter plekke te evalueren. Het centrum is 24 uur per dag en zeven dagen per week bereikbaar.

Het EU-mechanisme voor civiele bescherming bereidt deelnemende landen en personen ook voor op rampen, bijvoorbeeld door opleidingen, oefeningen en de uitwisseling van deskundigen tussen landen. Dankzij deze initiatieven kan er sneller civiele hulp verleend worden, wordt er kennis overgedragen en worden er netwerken opgebouwd.

Er is financiering beschikbaar voor projecten op het vlak van bijvoorbeeld onderzoek naar rampen, alarm-systemen en voorlichtingscampagnes voor het grote publiek. Het EU-mechanisme voor civiele bescherming is gericht op terreinen waar een gemeenschappelijke EU-aanpak de meeste toegevoegde waarde heeft. De civiele hulp wordt ook gekoppeld aan ander EU-beleid om het effect te optimaliseren.

Paraatheid door simulatie

Een gesimuleerde botsing tussen een trein met voetbalsupporters en een trein met een gevaarlijke chemische lading maakte deel uit van een reeks oefeningen in Polen in 2011. Zo werden hulpteams voorbereid op echte noodsituaties: bij de gesimuleerde treinbotsing werden de reacties bij dergelijke rampen tijdens evenementen zoals het Europees voetbalkampioenschap van de UEFA getest.

Daarnaast werden een grote bosbrand door vonken van een remmende trein en een overstroming in een dorp door een doorgebroken stuwdam gesimuleerd. Elk jaar worden dergelijke oefeningen georganiseerd, met een financiële bijdrage van de EU.

Vrijwilligers in Tadzjikistan die deel uitmaken van een noodhulpteam onder het Dipecho-programma, volgen een opleiding.

EU-acties

Beloften nakomen

Sinds 1992 heeft de EU al miljoenen slachtoffers van rampen in de hele wereld geholpen. Ze heeft al meer dan 15 miljard € besteed aan rampenbestrijding in ruim 140 landen. De EU besteedt gemiddeld ruim 1 miljard € aan slachtoffers van rampen. Samen met de hulp van de individuele EU-landen is de EU goed voor ruim de helft van de wereldwijde hulp.

Alleen al in 2012 verleende de EU humanitaire hulp aan 122 miljoen mensen in 92 niet-EU-landen. Het EU-mechanisme voor civiele bescherming kwam 21 keer in actie tegen crises binnen en buiten de EU.

Prestaties kunnen niet alleen gemeten worden aan de hand van hulpstatistieken: de minder zichtbare gevolgen van de voorbereiding op rampen spelen een even grote rol in de EU-aanpak voor humanitaire hulp en civiele bescherming. De EU-landen kunnen op al deze fronten efficiënt samenwerken en werken aan respect voor en het naleven van het internationale humanitaire recht. Dat is de basis van de preventie van meer leed in de komende jaren.

Twee decennia solidariteit, en daar stopt het niet

In 2012 bestond de afdeling voor humanitaire hulp van de Europese Commissie (ECHO) 20 jaar. Zij heeft sinds haar oprichting al veel bereikt. Het besluit om ECHO op te richten is in 1991 door de EU-landen genomen omdat toen bleek dat Europa tegen de grenzen van haar hulpcapaciteit opliep. Grootschalige rampen, zoals de crisis in het voormalige Joegoslavië, een cycloon in Bangladesh en honger in Somalië, vereisten meer coördinatie op EU-niveau zodat er sneller en efficiënter hulp verleend kon worden.

ECHO ging van start met zo'n 40 personeelsleden en is sindsdien uitgegroeid tot een grote maar slanke organisatie met 300 mensen op het hoofdkwartier in Brussel en nog zo'n 400 humanitair deskundigen in 44 lokale kantoren in landen die het zwaarst door crises zijn getroffen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika. ECHO heeft zich voortdurend aangepast aan de uiteenlopende en toenemende crises.

In 2007 kwamen de EU-landen met een nieuw humanitair beleid. Benadrukt werd dat humanitaire hulp geen politiek instrument is en dat de hulp verleend moest worden volgens de fundamentele principes van neutraliteit, menselijkheid, onafhankelijkheid en onpartijdigheid. Ook werden de rollen van de

Afghanen ontvangen door ECHO gefinancierde hulpmiddelen tegen de droogte die tot honger en ontheemding heeft geleid.

verschillende humanitaire spelers in crisiszones duidelijk omschreven.

Met het Verdrag van Lissabon, dat op 1 december 2009 van kracht werd, werd een wettelijke basis voor de humanitaire hulp van de EU gelegd. Hierin is vastgelegd wat de rol van de EU is bij rampenbestrijding en -preventie en dat de EU het internationale humanitaire recht moet toepassen, waaronder de beginselen van onpartijdigheid en non-discriminatie.

Er is wat dat betreft nog ruimte voor verbetering. Er wordt gewerkt aan een beter beheer van de EU-hulp. Er is een overgang nodig van coördinatie per geval naar een meer gestructureerd systeem.

Snelle en efficiënte hulp

Al vele jaren lang verleent de EU hulp aan slachtoffers van rampen wereldwijd, bijvoorbeeld:

- Tijdens de oorlog in voormalig Joegoslavië raakten honderdduizenden mensen ontheemd, getraumatiseerd en ondervoed. De EU gaf 300 000 ton voedsel, dekens en matrassen en zorgde voor sanitaire voorzieningen.
- Na de genocide in Rwanda in 1994 ontvingen vluchtelingen EU-hulp, o.a. medische hulp die bestond uit drinkwatervoorziening en vaccinaties voor kinderen. Mensen die terugkeerden naar hun vernietigde dorp, kregen hulpmaterialen.
- Toen de orkaan Mitch een deel van Midden-Amerika verwoestte in 1998, hielp de EU met de drinkwatervoorziening en bij de bestrijding van besmettelijke ziekten.
- Sinds de val het Talibanregime in 2001 heeft de EU voor ruim 483 miljoen € hulp verleend om aan de eerste levensbehoeften van de Afghaanse bevolking tegemoet te komen.
- In 2004 eiste een tsunami in de Indische oceaan meer dan 230 000 mensenlevens. De EU heeft eerste hulp verleend om het aantal dodelijke slachtoffers niet verder te laten oplopen. Projecten op langere termijn waren gericht op het bouwen van opvangkampen voor mensen die geen onderdak meer hadden, geld voor gezondheidszorg en de aankoop van vissersboten.
- In het recordjaar 2010 vonden de grootste hulpoperaties plaats in Sudan en Pakistan. In Sudan verleende de EU humanitaire hulp aan 6 miljoen mensen na een conflict en een overstroming. In Pakistan ontvingen 12,5 miljoen mensen onderdak, eten, drinkwater, gezondheidszorg en

sanitaire voorzieningen nadat het land getroffen was door een overstroming.

- Toen een verwoestende aardbeving Japan trof in maart 2011, stuurde de EU bijna 400 ton hulp in natura en een Europees civielebeschermingsteam met deskundigen op het vlak van logistiek en radio-activiteit. Er was ook financiële steun voor gezinnen in de meest getroffen provincies.
- In 2011 zijn tijdens het conflict in Libië duizenden burgers beschermd en geholpen.
- In 2012 kregen honderdduizenden Syrische vluchtelingen humanitaire hulp en heeft de EU ook miljoenen mensen in de Sahel geholpen die door honger bedreigd werden.

Meer preventie redt levens

De maatregelen van de EU voor rampenpreventie en het beperken van de gevolgen van onvermijdelijke rampen, heeft al veel leed voorkomen en talloze levens gered. Deze maatregelen zijn zowel binnen als buiten de EU getroffen. Zo wordt veel hulp op Europees niveau gecoördineerd en worden er in andere delen van de wereld deskundigen opgeleid.

- Sinds de start van het Dipecho-programma in 1996 heeft de EU wereldwijd al ruim 255 miljoen € besteed aan rampenpreventie. De projecten die door Dipecho zijn gefinancierd, hebben al vruchten afgeworpen bij het beperken van schade en het beschermen van levens en middelen voor levensonderhoud.
- Sinds 2007 is de EU betrokken bij het opzetten van diverse alarmsystemen waaronder het online „Meteoalarm“-platform en het „Global Disaster Alerts and Coordination System“, een systeem dat 24 uur per dag gegevens verzamelt en alarm kan slaan. De EU heeft ook geïnvesteerd in waarschuwingssystemen voor specifieke bedreigingen zoals overstromingen, bosbranden en tsunami's.
- EU-investeringen in rampenpreventie en schadebeperkende technologieën en haar nauwe samenwerking met partners heeft geleid tot specifieke Europese alarmsystemen voor bosbranden en overstromingen.
- Alleen al in 2010 namen 873 mensen deel aan trainingen die werden aangeboden door organisaties voor civiele bescherming en aan vier succesvolle oefeningen gericht op overstromingen, aardbevingen, gevaarlijke stoffen en terroristische aanslagen.

CASESTUDY

Haïti: overgang van noodhulp naar herstel

De zware aardbeving die Haïti in januari 2010 trof, eiste 222 750 dodelijke slachtoffers. Ook verloren 1,7 miljoen mensen huis en haard. De EU helpt het land nog steeds bij de wederopbouw.

Vlak na de ramp heeft de EU 100 miljoen € beschikbaar gesteld voor noodhulp. Vijfentwintig EU-landen stuurden hulp in natura via het EU-mechanisme voor civiele bescherming. In die periode ontvingen 5 miljoen Haïtianen EU-hulp. Honderdduizenden kregen onderdak, latrines, douches, drinkwater, voedsel, dekens, keukenuitrusting en toiletartikelen. Ook was er hulp voor ontheemden die naar andere delen van het land gevlucht waren.

Vanwege de zwakke gezondheidszorg en het gebrek aan schoon water, brak er later in 2010 een cholera-epidemie uit. Daarop schonk de EU voor 22 miljoen € aan cholerabehandelingen en maatregelen tegen de verspreiding van de ziekte. Zo'n drie miljoen mensen zijn behandeld dankzij deze hulp.

In de twee jaar daarna heeft de EU stapsgewijs maatregelen ingevoerd om het land weer overeind te helpen. Deze hulp op langere termijn is een aanvulling op structurele maatregelen om de sociale dienstverlening en de infrastructuur weer op gang te helpen, terwijl er ook gewerkt wordt aan een betere voorbereiding op eventuele toekomstige rampen. Zo worden hulp en ontwikkeling gekoppeld.

De EU is de grootste donor voor Haïti. Ze heeft in totaal 1,235 miljard € toegezegd, van de Europese Commissie, de EU-landen en de Europese Investeringsbank samen. Ze zal ook in de komende jaren de wederopbouw en ontwikkeling van Haïti blijven steunen.

In Haïti heeft de EU geholpen de basisvoorzieningen te herstellen, bijv. waterleiding en riolering in kleine steden zoals Petit Goave.

CASESTUDY**Pakistan: een gecompliceerde crisis**

In 2010 werd Pakistan getroffen door de zwaarste seizoensregens sinds 80 jaar. 18 miljoen mensen werden erdoor getroffen, ruim 1 800 mensen vonden de dood. Het jaar daarna werd het land nog eens getroffen door een overstroming. Een gewapend conflict in 2009, waardoor bijna 3 miljoen mensen ontheemd waren geraakt, maakte de situatie nog ernstiger. De hulpactie van de EU, waarbij humanitaire hulp gecombineerd werd met civiele bescherming, bleek goed te werken bij deze ramp van ongeziene omvang en complexiteit.

De EU verleende voor 150 miljoen € aan humanitaire noodhulp. Nog eens 70 miljoen € werd beschikbaar gesteld voor ontheemden die in kampen of bij gastgezinnen woonden. De omstandigheden ter plaatse maakten de hulpverlening erg moeilijk. Desondanks kon de EU snel en efficiënt reageren dankzij de tijdige inzet van humanitair deskundigen, die snel

gevolgd werden door een EU-team voor civiele bescherming. Dit team van deskundigen werd naar Pakistan gestuurd om de geboden hulp te coördineren en contacten te onderhouden met de nationale autoriteiten en de VN-teams.

De Pakistaanse autoriteiten vroegen om hulp via het Coördinatiecentrum voor respons in noodsituaties (ERCC). De landen die deelnemen aan het EU-mechanisme voor civiele bescherming boden vervolgens hulp ter waarde van 271 miljoen €. Ook werd er hulp in natura verleend: waterzuiveringsinstallaties, onderdak en medische voorzieningen. De EU heeft daarnaast een deel van het transport van de hulp naar Pakistan betaald.

Aangezien Pakistan vaker door natuur-rampen getroffen wordt, bleek uit deze ramp eens te meer dat het terugdringen van de kans op een ramp een vast onderdeel van het humanitair beleid moet zijn. De EU blijft actief in Pakistan om de bevolking weerbaarder te maken tegen rampen.

CASESTUDY**Sahel: vergeten crisis weer onder de aandacht van de wereld**

De Sahel is een regio die van west naar oost, dwars door Noord-Afrika loopt. Het is een van de armste gebieden ter wereld. Door de droogte, onderontwikkeling en de daaruit voortvloeiende voedselonze­kerheid dreigt er honger voor miljoenen mensen. Naarmate deze humanitaire crisis in omvang toeneemt, verleent de EU meer hulp. Sinds begin 2012 heeft de Unie haar hulp aan deze regio al opgevoerd tot 337 miljoen €. Ze hanteert een gefaseerde aanpak, een combinatie van weerbaarheidsopbouw met noodhulp in het droge seizoen en herstel daarna.

Het humanitaire antwoord op de crisis heeft al veel levens gered en de gevolgen voor huishoudens en de economie beperkt. De EU heeft er hard aan gewerkt om deze crisis weer onder de aandacht van de wereldpers te brengen. De EU verstrekt niet

alleen noodhulp, zij promoot het terugdringen van structurele voedselonze­kerheid als vast onderdeel van armoedebestrijding.

Voetbalsterren als Raúl González en Patrick Vieira strijden mee tegen de honger in de Sahel als ambassadeurs van de campagne „Football against hunger” voor meer politieke wil om honger uit te bannen.

Honger en ondervoeding nemen overal ter wereld toe. Meer dan een miljard mensen leden in 2010 aan „voedselonze­kerheid”. In de Sahel en in de Hoorn van Afrika leidt droogte tot voedselonze­kerheid voor vele miljoenen mensen. Maar ook kwetsbare volkeren in Pakistan en Jemen hebben ermee te kampen.

Het grootste deel van de humanitaire hulp van de EU is voedselhulp. In 2011 heeft de EU in totaal 509 miljoen € vrijgemaakt voor humanitaire voedselhulp.

Raúl González brengt een bezoek aan Tsjaad in het kader van de campagne „Football against hunger”.

Hoe verder

Aan de behoefte voldoen

De bestaande mechanismen om hulp te bieden bij noodsituaties, moeten gelijke tred houden met de toenemende uitdagingen. De EU werkt momenteel aan een systeem dat de hulp voorspelbaarder en betrouwbaarder maakt. De geplande „Europese hulpcapaciteit” moet leiden tot efficiëntere en coherenter EU-hulp door betere planning. Ook gaat de EU zich nog meer bezighouden met rampenpreventie en risicobeheer.

Er komt een vrijwillige pool van gespecialiseerde teams en materialen die in het geval van een crisis onmiddellijk ingezet kunnen worden. Ook wordt het transport gestroomlijnd zodat de EU-hulp sneller ter plaatse is. De voorbereiding van de hulp bij rampen kan beter, door referentiescenario's uit te werken, de beschikbare hulp vooraf in kaart te brengen en door rampenplannen op te stellen. Verder wil de EU meer investeren in gezamenlijke trainingen, internationale oefeningen en in de ontwikkeling van een EU-breed overzicht van mogelijke rampen.

Om dit nieuwe systeem te beheren, zet de EU een centrum voor noodhulp op, zodat de hulp beter gecoördineerd kan worden. Dit centrum zal 24 uur per dag werkzaam zijn, zodat de informatieverspreiding beter verloopt.

De EU zoekt manieren om van paraatheid en de overgang van humanitaire hulp naar ontwikkelingshulp een vast onderdeel van haar ontwikkelingsbeleid te maken. De EU-begroting voor 2014-2020 ondersteunt acties om na rampen sneller hulp te kunnen verlenen, beter op rampen te anticiperen en een soepele overgang naar ontwikkelingshulp na een ramp mogelijk te maken.

EU Aid Volunteers

Om Europeanen die willen bijdragen aan humanitaire hulpoperaties een kans te geven, is de EU bezig speciaal hiervoor een vrijwilligerskorps op te zetten. Het initiatief „EU Aid Volunteers”, dat zijn basis heeft in het

Diana Tonea uit Roemenië werd als vrijwilliger in Haïti ingezet. Zij beschreef haar ervaring als „uitdagend en bevredigend”.

Verdrag van Lissabon, zal een daadwerkelijke bijdrage leveren aan de humanitaire hulp van de EU als aanvulling op de bestaande regelingen. In september 2012 kwam de Europese Commissie met plannen om tussen 2014 en 2020 10 000 vrijwilligers in te zetten bij humanitaire operaties wereldwijd.

Deelnemers zijn ofwel jongeren die van noodhulp hun beroep willen maken, of humanitair deskundigen. Het vrijwilligerskorps zorgt ervoor dat vrijwilligers daar terecht komen waar hun vaardigheden het meest nodig zijn. De vrijwilligers gaan de lokale gemeenschap en lokale vrijwilligers helpen. De veiligheid van de vrijwilligers is een topprioriteit.

In een eerste reeks pilotprojecten zijn ruim 200 Europese vrijwilligers naar meer dan 30 landen gestuurd, waaronder Haïti, Indonesië, Mozambique en Tadzjikistan. Ter voorbereiding op hun werk krijgen ze voorafgaand aan hun uitzending zowel theoretische als praktische training.

Het programma wordt de komende jaren verder ontwikkeld en kan een leerschool voor humanitaire leiders van de toekomst worden. Tegelijkertijd krijgen jonge Europeanen de kans hun solidariteit met mensen in nood te laten zien.

De EU doneert prijzengeld van de Nobelprijs 2012 aan de jongste slachtoffers van conflicten.

Op 10 december 2012 ontving de Europese Unie de Nobelprijs voor de Vrede. Daaraan was een geldbedrag verbonden van 8 miljoen Zweedse kronen, ongeveer 930 000 €. De Nobelprijs voor de Vrede staat symbool voor verzoening in de hele wereld. Het geld zal daarom ten goede komen aan de voornaamste slachtoffers van huidige en toekomstige conflicten: kinderen die door conflicten en oorlog niet de kans hebben gekregen in vrede op te groeien en hun mogelijkheden ten volle te benutten. De EU heeft het bedrag zelf aangevuld tot 2 miljoen €.

In 2012 was 90 % van de slachtoffers burger en de helft daarvan was kind. 7 miljoen kinderen zijn op de vlucht en 12,4 miljoen kinderen zijn in hun eigen land ontheemd door een conflict. Een van de beste manieren om kinderen die het slachtoffer zijn van gewelddadige conflicten te helpen en te beschermen, is hun de mogelijkheid bieden onderwijs te volgen. Anders zullen zij het in de toekomst nog moeilijker krijgen. Van de circa 75 miljoen kinderen die wereldwijd niet naar school gaan, woont meer dan de helft in een conflictgebied.

De Europese Commissie wil projecten financieren om daar wat aan te doen. Ze heeft haar humanitaire partnerorganisaties en -agentschappen gevraagd met projectvoorstellen te komen. Er werd besloten dat het prijzengeld van de Nobelprijs onder de noemer van het EU-initiatief „Vredes-kinderen” naar vier projecten gaat. Deze projecten komen samen ten goede aan 23 000 kinderen in Irak, Colombia, Ecuador, Ethiopië, de Democratische Republiek Congo en Pakistan. De projecten bieden de kinderen kindvriendelijke plaatsen, bescherming, onderwijs en een kans op een betere toekomst.

Onderwijs helpt kinderen in conflictgebieden kind te blijven.

De EU voor kinderen in conflictgebieden:
http://ec.europa.eu/echo/EU4children/index_en.htm

Meer hierover

- ▶ **Humanitaire hulp en civiele bescherming door de EU:** http://ec.europa.eu/echo/index_en.htm
- ▶ **EU Aid Volunteers:** http://ec.europa.eu/echo/euaidvolunteers/index_en.htm
- ▶ **De EU voor kinderen in conflictgebieden:** http://ec.europa.eu/echo/EU4children/index_en.htm
- ▶ **Vragen over de Europese Unie? Bel Europe Direct:** 00 800 6 7 8 9 10 11
<http://europedirect.europa.eu>

